

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2:50 мільрайса; в Аргентині — 3:50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Вишневецьких ч. 4. (Емігр. Дім)
Урядові години 8—3. Тел. 92-31.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

Еміграція до Бразилії.

З Бразилії надходять вістки про цілковите втихомирення в цілій країні. У звязку з тим Еміграційний Уряд частинно відкликав заборону емігрувати до Бразилії.

Розуміється, цього втихомирення не треба так брати, що вернули давні еміграційні можливості. Крізи, яку переживає Бразилія, як загалом всі краї Південної Америки, не усунув останній переворот в Бразилії. Над тою справою буде думати і в тім напрямі працювати новий бразилійський уряд, який тепер прийшов до влади. Чи йому це вдасться бодай частинно, про це важко сьогодні говорити.

Дуже важним питанням при тім всім являється, чи бразилійському урядові вдасться роздобути відповідні капітали для привернення фінансової рівноваги. Це станеться шляхом закордонної позички. Що йно тоді Бразилія може оживити внутрішній ринок, можуть начатися різні будови, як державного, так і приватного характеру, а тимсамим може вменшитися безробіття і загальна нужда в краю.

Дальшим завданням уряду буде найти ринки

збуту для бразилійських продуктів, а головню для кави. Кава, як відомо була головним багатством Бразилії, Експорт кави до американських і європейських держав приносив Бразилії чималі приходи і на цьому експорті уряд базував свій хиткий бюджет. Кріза в продукції кави відразу підтягла цей бюджет. Не були це наслідки малої продукції. Ні, навпаки. Продукція кави в Бразилії поступала в дуже скорому темпі. Збільшився простір кавових плянтацій, зросло число рук зайнятих при продукції кави. Але одночасно з тим вменшилося запотребовання. Заповнилися магазини, але покупців було мало, заграничні країни не спішили з замовленнями.

Коли бразилійський уряд дістане тепер закордонні акапітали, то в першій мірі він буде мусів їх ужити на поправу відносин у кавовій продукції. Але він мусить з тим числитися, що ця продукція буде й надалі обмежена. З конечности простір кавових плянтацій буде мусів бути обмежений.

Всі ці справи промовляють за цим, що не можна мати надто рожевих надій на поправу еміграційних можливостей в Бразилії. Заперестання боротьби між поодинокими політичними партіями, замирення

в громадянському життю, далекі ще від економічної рівноваги. На це звертаємо увагу наших емігрантів.

Бо такий час переживаємо під еміграційним оглядом, що кожна найменша можливість виїхати на чужину, із місця приковує до себе увагу соток і тисячів. Це і зрозуміле. Всі майже іміграційні краї з малими виїмками закриті. Емігрант нікуди не може рушитися. Тому можливість виїхати він безкритично розуміє до відома і наслідки можуть бути дуже фатальні.

Це ми підкреслюємо, коли торкаємося теми припинення чи відкриття еміграції до Бразилії. Підкреслюємо і звертаємо увагу наших емігрантів на ті справи.

Поради для емігрантів до Бразилії.

Відомий знавець еміграційного питання і дослідник заморських країв п. Богдан Лепецький, який перебуває тепер в Бразилії, написав на підставі своїх власних помічень декілька порад для емігрантів, котрі вибираються до Бразилії. Поради ті настільки цікаві, що подаємо їх і нашим читачам.

ЯК ПОВИНЕН ВИГЛЯДАТИ ЕМІГРАНТ ?

Емігрант, котрий виїжджає до Бразилії, щоб там знайти кращі умовини екзистенції, мусить звертати увагу на вимоги, які ставляють тамешні роботодавці. Повинен про це пам'ятати, що не роботодавець буде до нього приміноватися, але робітник мусить примінитися до роботодавця.

Як повинен виглядати робітник, що старається знайти працю в Бразилії? Повинен перш за все під зовнішнім оглядом бути без закиду. Мусить бути чистий, старанно оголений, чисто одітий, в ковнірці, зачесаний. Не повинен приїздити в довгих чоботах і коротких штанах, бо тамешне населення, передовсім в прибережних містах ходить в довгих штанах. Дуже погане враження робить вид емігрантів, що висідають в Бразилії з брудними мішками. З того роду клунками треба вже раз скінчити. Емігранти мусять мати зі собою приличні валізи, або принаймні старанно помальовані скриньки. Загалом чистота і охайність є головною умовиною отримання праці в Бразилії. Бразилійці одягаються чисто і старанно та не люблять брудних людей. Ще в більшій мірі вимоги чистоти відносяться до жінок, а передовсім до домашньої служби. Ніхто не прийме до праці брудної служниці, хоч в Бразилії все відчувається недостача служниць.

Під сучасну хвилину ситуація не є зовсім вдоволяюча. В бразилійських пристанях емігранти дуже часто висідають невідповідно одіті, з мішками, в яких нерідко мають заховані кожухи й перини, річи, що є зовсім непридатні в бразилійському кліматі. Відповідне поінформовання їх про вимоги бразилійських відносин, могли би їм віддати великі прислуги і причинитися до значного піднесення опінії про наших емігрантів.

ЩО ПОВИНЕН УМІТИ ЕМІГРАНТ, ЯКИЙ ПРИЇЗДЖАЄ ДО БРАЗИЛІЇ.

Невикваліфікований робітник, який приїжджає до Бразилії, не зробить кар'єри. Його заробітки будуть завжди малі, а суспільне положення більше чим марне. Він буде віником в руках інших, спритніших і викваліфікованих робітників, що будуть дороблятися його коштом. Кожний емігрант, що висідає в Бразилії, мусить мати якусь професію. Відносно кращі умовини життя мають ремісники, наприклад, шевці, кравці і столярі. Рільники мусять привести кілька тисяч золотих на закупно господарства. Родини можуть евентуально заробити на купно землі, працюючи на фацендах. Однак треба мати це на увазі, що на фаценди приймають лише такі родини, в яких складі знаходяться три особи спосібні до праці.

Для рільника найкраще є виїжджати на такі колонізаційні терени, де мають гарантію, що їх не ограблять несовісні люди.

Для інтелігентів без знання португальської мови і без професії нема місця в Бразилії. Доля таких, що приїхали, є дуже важка, без виглядів на покращання. Є вони на бразилійському ґрунті вічно невдоволені, огірчені на цілий світ і людей.

Знайомість португальської мови, яка є пануюча в цілій Бразилії, є конечна для здобуття можливих умовин праці. Кожний емігрант, що приїжджає до Бразилії, повинен знати бодай пару сот португальських слів.

В БРАЗИЛІЇ НЕМА РАЮ.

В старому краю, невідомо чому, ходять поговірки, що в Америці живеться наче в раю. Не треба й додавати, що це смішна злуда. На жаль, така думка є дуже поширена, так багато емігрантів виїжджає до Бразилії з малою готівкою, гадаючи, що в тому краю золото пливе струями, треба лише зігнути і збирати в поли. Річ природна, що емігрантів без гроша чекає сумна доля. Золото не лежить на вулиці, треба якийсь час шукати за працею, а без гроша не впустять ні на нічліг, ні не дадуть їсти. Кожний емігрант повинен знати, що раю на землі нема, що скрізь гроші треба здобувати важкою працею, що за все треба платити. І до Бразилії не можна їхати без гроша. На початок треба мати бодай 50 дол.

Люде, що приїжджають з грішми, а передовсім із більшим капіталом, повинні берегти себе перед різного роду обманцями, які лише чигають на їх майно. Найкраще, щоби така категорія емігрантів зараз по приїзді до Бразилії брала якунебудь працю, забуваючи про готівку, яку мають при собі. Щойно по якось часі, наприклад по упливі року, коли емігрант запізнається з пануючими умовинами і навчиться мови, може витягнути гроші з каси і братися до інтересу. Коли емігрант не піде за цєю радою і відразу по приїзді кинеється до інтересів, тоді може скоро все втратити. Постараються про це різні „приятелі“, котрих зараз найде і вони допоможуть йому зробити „мільйони“.

У важкій службі

(З НАГОДИ ШІСТЬДЕСЯТИХ РОКОВИН УРО ДИН ПРЕЗ. МИКОЛИ ЗАЯЧКІВСЬКОГО)

У дні 25. листопада 1930. р. минуло 60 літ від дня уродин Президента Товариства Опіки над Українськими Емігрантами, дир. Миколи Заячківського. Шістьдесят літ життя, а в них чи не половина присвячена важкій і незavidній службі для української еміграції.

Коли уживаємо тих слів, то перед нашими очима мимохіть стають картини далекого минулого.

По залізничних двірцях, збентежені й залякані, вичікують гурти наших селян. Жінки й чоловіки, діти й старші, обвантажені клунками, в яких останки їх майна. Стоять спокійно і чекають, коли з'явиться парова машина, яку може вперше в життя побачуть, що має їх повезти в далеку чужину, якої не знають, але стільки про неї наслухалися.

Це емігранти.

Куди на правду їдуть, де лежить ця країна, що має стати їх другою батьківщиною, як вона називається, цього добре не знають. Вірять, що за морем має бути рай, що землю дають там даром, що там, в Америці, чекає їх щастя.

І їхали сотки, тисячі, десятки тисяч. І їхали з лемківських

гір, з широкого Поділля, з карпатських верхів. І їхали навмання, без поради, без опіки. Цілі села виїздили. Від села до села, від хати до хати йшла таємна приманлива вість, що за морем рай, кружляла легенда, що архикнязь Рудольф запрошує наших селян до Бразилії. Всі вірили, всіх захопила горячка виїзду, всі рвалися в дорогу: за море, за море...

І їхали. Тисячами падали на піонірському шляху: в пралісах Бразилії, на пустарях Канади, на плянтаціях Куби. У самій Бразилії лягло шістьдесят тисяч.

Суспільність мовчала. На її очах відбувався великий процес, живий організм нації тратив, але ніхто тим не інтересувався, ніхто не виявляв охоти зайнятися еміграційною проблемою, ніхто не спішив, щоби положити край визискові наших селян з боку різних агентів, які гнали їх на певну смерть. Суспільність не інтересувалася еміграцією.

Врешті дійсність заговорила. Заговорила устами кількох одиниць, що звернули увагу загалу на грізне положення.

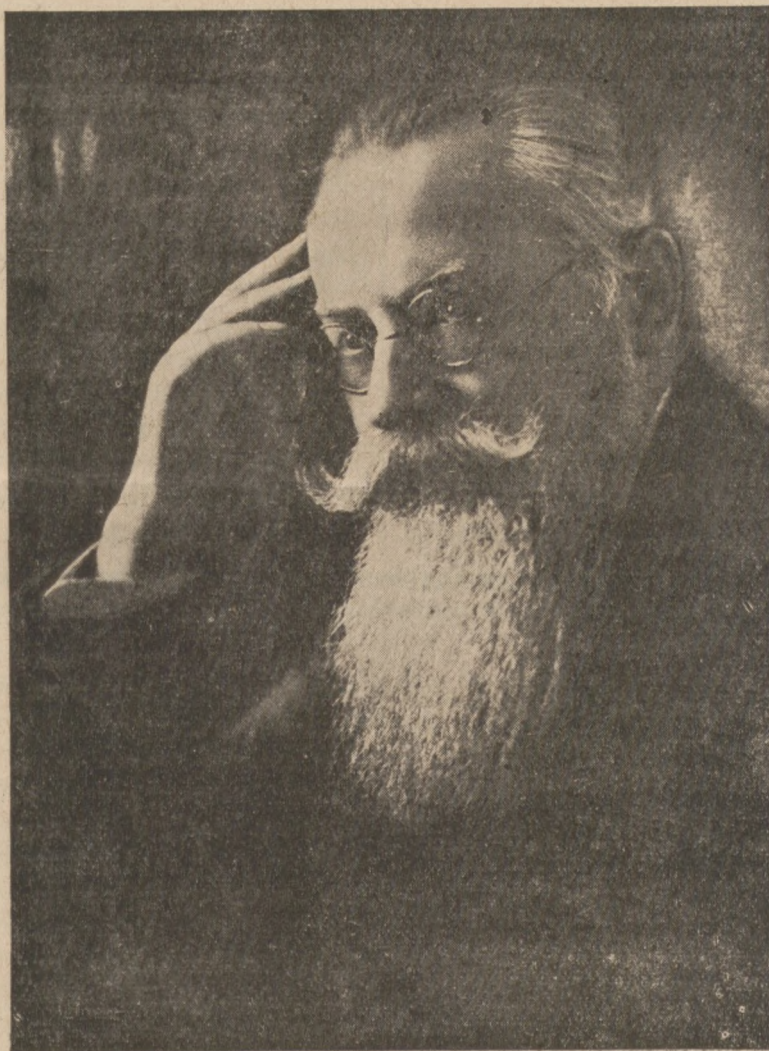
Між ними бачимо през. М. Заячківського.

Живучи в близьких взаєминах з професором О. Олеськовим, який з рамени Краєвого Виділу відбув першу поїздку до Бразилії, Зєдинених Держав і Канади, щоби на місці пізнати життя еміграції в тих краях, през. М. Заячківський мав нагоду одержати матеріяли з безпосереднього джерела. Студіюючи їх, прийшов він до переконання, що в даних умовах заморська еміграція шкідлива для українського народу, що треба найти інший вихід.

Припинити еміграцію, це було неможливе. Приріст насе-

лення був великий, голод на землю більшав, нужда заглядала до кожної галицької хати. Само життя, самі умовини змушували сільську бідноту до виїзду, що зокрема виявилось в гострих формах по відомому страйку в 1902 році.

През. М. Заячківський кидає тоді думку, що далеко кориснішою є сезонна еміграція. Тереном для такої еміграції була Німеччина й туди щорічно їхала певна кількість українських сільських робітників на сезонні роботи. Але ця еміграція була доривочна, безплянна і заінтересовані мало про неї

Щоби справу сезонної еміграції уняти в карби зорганізованості, виїжджає през. М. Заячківський в 1903. році до Німеччини. Обіздить численні місцевості, де вже були українські сезонні робітники, просліджує умовини їх життя та праці і з багатим матеріалом вертає до краю.

Ідея през. М. Заячківського дала корисні наслідки. Рік – річно виїздило до Німеччини яких двісті тисяч сезонних робітників. Находили вони не лише заробіток, але мали нагоду пізнати вищий рівень рільної культури, що не без впливів було на господарку в краю. Крім цього сезонні робітники вертали з готівкою, що давало для рідного краю яких 40 мільонів річного припливу.

Заморською еміграцією, яка почала тепер плисти спокійнішим руслом, не перестає през. М. Заячківський далі інтересуватися. В 1906 році вертає з Америки Ю. Бачинський, який півтора року перебував в Зєдинених Державах та Канаді, де студіював українську еміграцію і приступає до видання обемистої книги про „УКРАЇНСЬКУ ЕМІГРАЦІЮ В ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.” Попри популярні книжечки О. Олеськова, був це перший науковий твір про українську еміграцію. Постійний контакт і приятельські взаємини з автором цієї праці, дають змогу през. М. Заячківському устійнити його погляд на заморську еміграцію.

Однак тим він не закінчує свого зацікавлення заморською еміграцією. В 1911 році виїжджає як стипендист австрійського міністерства тор-

говлі до Парани в Бразилії, щоби там прослідити можливості торговельних взаємин. Свою поїздку рішив він одночасно використати для пізнання життя українських переселенців у Бразилії, що й виконав.

По повороті до краю пише обширний звіт, в якому багато місця присвячує еміграційним справам. Наслідком цього українська парламентарна репрезентація вибрала през. М. Заячківського знавцем еміграційних справ і як такий увійшов він в склад державної комісії, котра була скликана до Відня в 1912 році.

Будучи в Бразилії, през. М. Заячківський основно познайомився з умовинами життя тамошньої еміграції і тоді пізнав як велике значіння має зорганізована суспільна опіка над емігрантами. У своїх споминах згадує це такими словами: „...недостача зорганізованої опіки над емігрантами спричинила загибель десятків тисяч людей, яких еміграційні тієни в часі так званої бразилійської горячки вантажили на кораблі і вивезли в світ за очі. Вивозили їх на острови Сендвіч, вивозили до Австралії, а наші люде були переконані, що їдуть до Бразилії.”

Прийшла світова війна. Грянули царські полчища на Галичину, бажаючи в ній знищити все, що українське. През. М. Заячківський стає сам примусовим емігрантом. Під московськими багнетами вивозять його як політичного засланця на Сибір, де перебував аж до часу революції. Жив над рікою Ангараю, серед сибірської тайги, в якій то тут, то

Над Ангараю.

Було це в ясний, червневий день 1915 р. на далекому Сибірі. Я стояв при вікні красноярської переселенчої тюрми, дивився на широке тюремне подвіря, а думками блудив по галицьких полях, де в той момент ревіли гармати і мордувалися люде різних рас і народів, всі сини тої самої коханої матері-землі.

Нараз отворилися ворота на тюремне подвіря і в них повіяла сива борода мого приятеля Миколи. Я здалека пізнав його, але зі зворушення забув його імя і назвиско. Своім товаришам, які разом зі мною сиділи в одній обширній кімнаті красноярської тюрми крикнув я тільки:

„Це він, це він іде“!

Всі вони, а було їх коло двадцяти львовян – українців, кинулися до вікна і якась дивна, незрозуміла радість обхопила всіх, як побачили на подвір'ї кремезну статть Миколи Заячківського і його милий усміх під буйним вусом. Тюремна сторожа привела до нашої келії Миколу, з яким ми розсталися перед двома місяцями у львівській тюрмі. Ані він, ані ми не плакали над своєю долею. Ми тішилися, що є разом. Микола витягнув фляшину коняку, яку дивним

дивом удалося йому привезти зі Львова аж до красноярської тюрми і почав нас по каплі гостити цим коняком. Бо Микола є дуже гостинний і ми всі уважалися за його гостей, як тільки прийшов він до нашої келії.

З красноярської тюрми вивезено нас галицьких українців як політичних в'язнів на північ Сибіру і розміщено як засланців по малих руських колоніях над рікою Ангараю. На заслання для Миколи Заячківського призначено сільце Чадобець, при устю ріки Чадобець до Ангари.

Ангара! Ангара! Хто її не знає?! Джерела її трискають зі скель далекої Монголії. Як Селенга зливається вона до серця Сибіру байкальського озера і впливає з него під назвою Ангари. Як головна артерія сибірської тайги пливе вона зразу кілька сот кілометрів просто на північ, а опісля змінє напрям бігу з північного на західний і вливається до ріки Єнісею.

Ангара, гордість Сибіру, оспівувана в тужних думках лісовиків Тунгузів, несе свої чисті, солодкі, бистрі води руслом широким найменше на два кілометри. Береги її корита є високі і скелісті. По обох сторонах Ангари тягнеться безмежний праліс сибірської тайги, в якій ростуть зпоконвіку білі й чорні сосни, ялиці, модерева, смереки, кедри, а з листя-

там розкинені були українські і московські кольонії. І знову сама доля дала йому змогу поінтересуватися еміграційним питанням, тим разом пізнати життя українських переселенців на далекому Сибірі. Та не лише пізнати, але і допомогти тим переселенцям в ділянці кооперації.

По переходах на Сибірі, опісля на Україні, вертає през. М. Заячківський до рідного Львова.

Приходять роки втихомирення. Еміграційна проблема набирає знову значіння. В 1924 році засновується Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, якого президентом стає дир. М. Заячківський.

Обнимає провід товариства, до якого українська суспільність відносилася коли не неприхильно, то принаймні байдуже. Піднявся діла, котре було навіть непопулярне, хоч як потрібне. Під тим оглядом виказав він питому собі громадянську відвагу, яка лежить в його характері, а яку можна уняти кількома словами: стаю там, де цього вимагає потреба і інтерес громадянства. Бо це громадянська прикмета през. М. Заячківського. Не було української друкарні. Коли є, це заслуга през. М. Заячківського. Найшовся український театр в клопотах і грізила йому руїна, през. М. Заячківський стає його директором, жертвуючи йому свої фінансові здібности разом з артистичною душею. І театр устоявся.

Та не нашою ціллю дати всебічну сільветку през. М. Заячківського, як громадянина. Нашим завданням підкреслити його заслуги в ділянці еміграційної проблеми.

стих дерев береза, осика, чермха, рябина і верба.

Ангара, це найголовніший і одинокий шлях центральної сибірської тайги для китайських лебедів, руських і українських кольоністів, купецьких караван і давніше для царських в'язнів. Літом їздять по ній лодками, зимою саньми по промощеній і витиченій ялицями дорозі на леду. Пароходи не можуть плавати бо Ангара до нинішнього дня не є прочищена від мілин, бистриць і камяних великих порогів.

Майже по середині цього водного шляху лежить сільце Чадобець, в якому довелося жити через два роки мойому приятелеві Заячківському.

Чадобець, це одна з руських кольоній над Ангарию. Виглядом пригадує вона наше галицьке село. Кольоністи прийшли туди перед кількадесяти роками з томської і тобольської губернії.

Руських і українських кольоній над Ангарию і її допливами є кількадесять, а віддаль одної кольонії від другої виносить не раз навіть 50 кільом. Кольоністи вирубали ліс на село, поле і сіножати. Землі можна було брати даром кілька кому потрібно і кілька родина могла викорчувати. Кольоністи над Ангарию управляють пшеницю, жито, ячмінь, овес, лен і коноплі. З ярин удається капуста, бараболі, біб, морква, бураки, чісник, цибуля, огірки.

На чолі Товариства Опіки над Українськими Емігрантами стоїть він по нинішній день. З його рамени засідає він в Еміграційній Раді, в Міжсоюзній Раді Товариств Опіки над Емігрантами, заступаючи в них інтереси українських емігрантів.

І коли сьогодні переломані леди байдужности, коли сьогодні широкі круги українського громадянства інакше ставляться до еміграційних справ, коли Товариство Опіки над Українськими Емігрантами здобуло собі громадянські права, це заслуга тих перших піонерів цієї справи, між ними през. М. Заячківського.

„Я зробив своє!“ — не раз чуємо такі слова з уст през. М. Заячківського.

Ні, пане президенте! Ваша роля ще не скінчена, як загалом нас усіх, що працюємо під вашим проводом в еміграційній ділянці. Ваш провід ще потрібний як людини великої культури й характерности. І ви цього проводу не кините.

У це ми віримо, у це вірять маси українських емігрантів.

Неповодження Беннета в Лондоні.

Майже безпроводно після побіди консервативів при цьогорічних виборах до канадійського парламенту і повалення ліберального уряду, виїхав новий консервативний прем'єр — міністр Беннет до

В тайзі росте багато грибів, рижок і підпеньок, а з овочів суниці, малини, черниці, дикий агрест і річки. Вріці Ангари і її допливах живе багато всякої риби: осетри, таймені, шуки, оконі, мнюхи і всяка біла риба. В тайзі живуть чорні медведі, вовки, рисі, лиси, чорні сибірські котики, східні видри, горностаї, соболі, бобрі, вивірки звані білкою, лосі і сибірські олені.

Попри рільництво займаються ангарські кольоністи, яких називається чолдонами, ловами, риболовством і торгівлею з тунгузами, які по приході білих кольоністів на Ангари усунулися далі на північ в глибину тайги.

Як жив мій приятель Заячківський в Чадобці?

Привиклося чути, що Сибір це холодна, тюрма, каторга, що життя там повне пекольних мук і страждань. Правдою є, що для кримінальних і політичних в'язнів тяжке було життя на Сибірі. Але тяжким є життя для тюремщиків і каторжників не тільки на Сибірі, але також в найкультурніших крах Європи і Америки.

А Микола Заячківський, як і інші галицькі засланиці був тільки воєнним півв'язнем, півполоненим і в Чадобці жив на свободі з цим обмеженням, що не можна було йому виїжджати поза межі кольонії.

Лондону, аби шукати там на імперіальній британській конференції ратунку перед тяжкою господарчою кризою Канади.

Підчас передвиборчої кампанії приобіцяли консерватисти канадським фермерам, що як вони побідають при виборах, то консервативний уряд постається, аби припинити спадок цін на збіжжя, усунути безробіття в краю і взагалі піднести добробут Канади. Середниками до цього мало бути припинення імміграції зі Східної Європи і англійсько-канадський договір, на підставі якого канадська пшениця мала би дістати упривілейоване становище на англійському збіжжєвому ринку. З припиненням імміграції до Канади пішло легко консервативному уряду. Одним почерком пера цю імміграцію припинено в місяці серпні цього року.

Але не так легко пішла справа з пляном піднесення цін на канадську пшеницю. Щоби цей плян перевести в життя мусілаби Англія наложити високе мито на довіз збіжжя, а одночасно увільнити від цього мита збіжжя Канади і інших доміній. Цей канадський плян був вісю довкола якої через шість тижнів оберталася нарада лондонської конференції, яка остаточно покінчилася цілковитою невдачею Беннета.

Англійський робітничий уряд умів витолкувати і домініяльним делегатам на конференції і англійській публичній opinii, що для Англії неможливим є прийняття пляну канадських консерватистів, а це головню з двох причин: 1) бо через це подорожівби хліб в Англії, 2) Англія відрізала би від світового

ринку, а через це повставби застій в англійській торгівлі і ще більше зросло би в Англії безробіття.

Для свого пляну шукав канадський прем'єр піддержки у своїх приятелів англійських консерватистів з ціллю аби ті повалили англійський робітничий уряд і аби в Англії переведено нові вибори до парламенту.

Відповідь на змагання Беннета, дав англійський прем'єр - міністр Мек Донелд у своїй промові при отворенню осінньої сесії англійського парламенту. Мек Донелд тоді сказав дослівно: 1) „Ніякий чесний чоловік не може вимагати, аби після цього, що висвітлено на імперіальній конференції, піддавати під рішення виборців справу вільної торгівлі англійської держави; 2) що одинокою митною тарифою, яку могли завести Англія і яка могла би мати деяку вартість для доміній є митна тарифа на харчові середники. Коли англійський уряд запитував, як міг би допомогти домініям, то першим і останнім словом кожного прем'єра (домініяльного) було: оподаткуйте пшеницю. На це відповів Мек Донелд: „Ми цього не можемо зробити“.

Цю заяву Мек Донелда приймив англійський парламент значною більшістю голосів а тим самим не удався на разі плян англійських консерватистів повалити англійський робітничий уряд.

В цей спосіб поїздка канадського прем'єра Беннета до Лондону покінчилася цілковитою невдачею так під господарським як і політичним оглядом. Вправді перед укінченням лондонської конференції встановлено якийсь секретаріат для збирання мате-

Однак і цього обмеження не перестерігали строго і хто хотів міг видалятися зі села на полювання або в гості навіть на віддалі сотки кілометрів і протяг часу кількох тижнів.

Одним словом, можна сказати, що Микола Заячківський і інші засланці на Ангари жили як люде вільні на свободі. А це життя було без порівняння легше і приємніше, як життя воєнних полонених і в'язнів по тюрмах і таборах в Європі.

Ось сибірське мешкання нашого Миколи. Це простора кімната, з кількома вікнами, ясна і чиста. Зимом оґрівана великою російською печю і другою млою залізною. Ліжко з березових пнів, вимощене сінником і шкірами. Стіл застелений чистою скатертю, стільці, умивальня, на стінах руські образи святих і роги лося. Стіни і стеля вибілені і деревляна підлога чисто вимита і застелена хідником.

Іди було піддостатком і дешево так, що не мож на було видати тих грошей, які діставалося як підмогу від російського уряду і комітетів помочі для політичних в'язнів. На снідання було молоко, чай, кава або чеколяда, та кожного дня свіжа пшенична паляничка полита і випечена зі сметаною т. зв. шанга. На обід зупа і мясо риб, диких звірів — лосів і оленів, або коров, свиней та диких птиць рябчиків, те-

теревів, глухарів, качок і гусей. До цього бульба, біб, морква, калярепа. На вечеру знову мясо або солодке молоко, або виквашене зі сиром. Масла, сира, сметани піддостатком. Взагалі на Сибірі відживлюються добре.

Харчі можна було дістати готові від господаря дому, або варити і приправляти собі самому. Микола був сам кухарем для себе і своїх гостей.

В горячі літні дні уживалося одягу легкого. Зимом одягалося в шкіри від ніг до голови і не мерзло ся навіть в найтяжчі морози.

Відношення місцевих руських кольтоністів було до Миколи Заячківського і нас всіх повне поважання, вічливости, а навіть приязни. Передовсім призно до нас відносилися чолдонки. Кольтоністи уважали собі за честь гуторити з нами і часто запрошували нас до себе в гості. Як кооператор не міг спокійно жити М. Заячківський в Чадобци і заложив для кольтоністів кооперативу і склеп і через якийсь час був навіть там директором і книговодцем.

Товариське життя також було досить приємне. Жилося в добрій згоді, а навіть приязни з ріжного роду революціонерами російськими і інших народів. А що Заячківський жив майже на середині ангарського шляху і ім'я його як гостинного господаря

ріялів господарського співжиття Англії з домініями, та заповіджено на весну другу конференцію в столиці Канади Отаві, але це все є тільки прикриттям неудачі лондонської конференції.

Неповодження Беннета в Лондоні блискавкою далось відчувати в Канаді. Заки Беннет попрощався зі своїми приятелями і неприятели в Лондоні і заки сів на пароплав, аби відіхати з Європи до своєї Канади, впали нагло і катастрофально ціни канадійського збіжжя і то в кількох днях на 25 центів на одному бушлю. На біржі в Вінніпегу нотовано всего 50 центів за один бушль першої класи канадійської пшениці. В останніх днях після паніки, ціна пшениці піднеслася троха, але є нища від тої, нім Беннет поїхав до Лондону.

Неудача Беннета в Лондоні мусить потягнути за собою також зміну тактики на імміграційну політику Канади.

Загально відомим є, що Канада завдячує свій розвиток в великій мірі імміграції з Європи, яка давала Канаді: 1) дешевого робітника, 2) фермерів, які з кожним роком поширювали засівну площу і були підпорою для канадійського промислу, торгівлі і комунікації.

В часах кризи тим більше потрібний є Канаді дешевий європейський робітник. Щоби при загальному спадку цін на збіжжя могла удержатися Канада на світовому ринку, то змушена вона буде чимраз більше поширювати засівну площу, аби збільшеною масою збіжжя вирівнувати спадок його цін.

Канадійське рільництво, транспорт, колоніза-

славне було над цілою Ангарию, тож і не минув його ніякий етап. Його дім і кухню називано готелем над Ангарию, в якому завжди було повно гостей. Заїздив й я часто зі сусіднього села до него в гості, заїздили і інші галицькі засланці.

До нас на заслання доходили найліпші російські часописи і журнали і ми могли користати з доброї бібліотеки, яка була в заряді російських політичних засланців. Наш Микола майже через цілий рік був обсерватором метеорологічної стації, яку перед ним вів спеціальний російський урядовець.

Та було це життя в золотій клітці. Щезала романтика, коли находила згадка про рідний край. Без сумніву ніхто з нас не відчував тих всіх фізичних недостатків, що може найблизча рідня в рідних сторонах, та кожний мабуть дуже радо й без застанови бувби згодився вертати. Туга за домом, за краєм нічим не дається заступити. Вона дається більше відчувати аніж фізичні недостатки.

Як тільки в Росії вибухла революція і вплив лід з Ангари порішило нас п'ятьох галицьких українців, а це: Заячківський, Микола Шухевич, Володимир Охримович, я і Грицьків кинути Ангари і поїхати на Україну.

Купили ми велику лодку, забрали на неї наш

ційні підприємства, внутрішній промисл і торгівля вимагають припливу до Канади нових європейських фермерів. Само життя змусить канадійський уряд до повороту до давньої ліберальної імміграційної політики. Чим скорше це станеться, тим ліпше буде для Канади.

—:—

Зєдинені Держави Америки.

КАРТИ ВСТУПУ.

В звязку з економічною кризою в Зєдинених Державах Америки і великим безробіттям в тій країні, американський консулят видає малу скількість віз, натомість кандидатів на виїзд до Америки є дуже багато.

Щоби тих, які стараються виїхати до Зєдинених Держав Америки, а мають карти вступу, охоронити перед непотрібним приїздом до Варшави а одночасно запевнити їм місце в черзі, консулят розіслав емігрантам так зване повідомлення (формуляр).

Емігранти, котрі одержали повідомлення, повинні його докладно виповнити і відіслати до консуляту Зєдинених Держав Америки, Варшава, Шкільна 2. Відносно повідомлення належить відіслати консулятові перед речинцем зазначеним на карті вступу, аби в цей спосіб зарезервувати для себе місце в черзі одержання візи в майбутности.

Емігранти, що мають карти вступу, а котрі одержали вище згадане повідомлення, яке відіслали до консуляту повинні чекати на дальші вістки з консу-

багаж і пустилися вниз по Ангари. Минуло кілька теплих днів і ясних ночей на цій нашій подорожі по широкій і незнаній нам ріці. По дорозі вступали ми до сіл, де жили інші галицькі українці як: Курцеба, Малицька, Юліян Балицький і запрошували їх, аби на нашій лодці поїхали з нами. Вони відмовилися від цього так, що нас п'ятьох доїхало до Стрілки при устю Ангари до Єнісею. Тут продали ми лодку, сіли на парохід і заїхали до Єнісейська а звідси до Красноярська. Я з деякими товаришами поїхав з Красноярська зараз до Київ, а М. Заячківський лишився в Красноярську, де покликано його до управи одної великої сибірської кооперативи.

Працюючи в Києві в Бюрі Праці згадав я раз кооператорам з міста Канева, що М. Заячківський живе в Красноярську. Канівці просили мене аби телеграфічно візвати М. Заячківського на Україну на директора канівської кооперативи. У відповідь на мою телеграму приїхав Заячківський до Київ, але не довелося йому поїхати до Канева, бо центральна українська кооператива „Дніпросоюз“ в Києві заангажувала його на свого головного директора. На тім становищі позістав Микола Заячківський аж до свого повороту до Львова в 1918 році.

—o—

ляту але до Варшави особисто не їхати, ані не робити ніяких заходів, щоби дістати паспорт.

Натомість емігранти, котрі не отримали повідомлення з консульату і мають карти вступу, повинні особисто приїхати до консульату в дні зазначені на карті вступу, бо в противному випадку втратять черговість для одержання американської візи.

—:—

Канада.

ФАРМЕРСЬКІ ГАРАЗДИ.

Під таким наголовком читаємо в одній з українських часописів, яка виходить в Канаді, такий допис:

„Ось недавно була весна. Фармери енергійно бралися до роботи. Орали, сіяли, скородили. Ми фармерські діти помагали батькам. Помагали працювати й думати над тим, звідки дістати насіння і ріжне знаряддя для обробки поля.

Наробилися, обробили свої шматки землі, обсіяли і стали ждати на ріст збіжжа. Збіжжа посходило й гарно росло. Всі раділи, що ось прийдуть жнива, позбираємо все те збіжжа і трохи нам лекше буде.

Фармери сподівалися, що тим збіжжам трохи посплачують довги, позаплачують податки та й думали, що може ще якийсь сотик лишиться на домашні потреби. А вийшло зовсім що іншого. В нашій місцевості, наприклад град вибив збіжжа, а в інших місцевостях фармері хоч і зібрали збіжжа, то не мають з него ніякої користі, бо воно таке дешеве, що бідних фармерів більше коштує його оброблення.

Бідні фармери стоять тепер над берегом пропасти.“

—:—

3 життя Товариства.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРУЖКА Т. О. Н. У. Е. В СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 8. грудня ц. р. о год. 5 попол. в салі Товариства „Бесіда” в Станиславові при вул. Голуховського ч. 22, І. пов., відбудуться Загальні Збори Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами.

На дневному порядку такі справи:

- 1) Відкриття зборів;
- 2) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів;
- 3) Звіт управи Кружка з діяльності за 1929—1930 роки;
- 4) Звіт Ревізійної Комісії;
- 5) Удільнення абсолюторії уступаючій управі;
- 6) Вибір нової управи;
- 7) Внески й запити.

Х Р О Н І К А.

РЕКРУТАЦІЯ ДО ФРАНЦІЇ. Рекрутація на виїзд до Франції відбудеться у Львові дня 8. грудня ц. р. в Державному Уряді Посередництва Праці при вул. Вишневецьких ч. 4. (Еміграційний Дім).

БЕЗРОБІТТЯ НА СВІТІ. Бюро Праці Ліги Народів подає, що в цілому світі тепер біля 15 мільонів безробітних. Найбільше в Америці і в Німеччині.

СТРАШНА ТРАГЕДІЯ НА ФАРМІ. Місцем страшної трагедії став дім українського фермера Івана Волянського в околиці Смокі Лейк, в Альберті. Дня 23. жовтня ц. р. з'явився на подвір'ї якийсь осібняк і з рушниці стрілив до сина Волянського, Олекси. Куля перейшла мимо, але хлопець упав і удав вбитого. На голос стрілу вибіг батько. Влучний стріл поклав його на місці. Це саме сталося з його жінкою. Вбийник перейшов до другої кімнати і там застрілив 74-літню тещу Волянського а біля ньої спаралізовану доньку Волянських, Марію. При житті остало ще двоє дітей, котрі сховалися і втекли до сусіда, а так само син Олекса, про котрого згадано на вступі. Вертаючи з хати Волянських, вбийник застрілив ще по дорозі фермера Дарійчука. Щойно по двох днях вдалося зловити вбийника. Є ним Юрко Двірничук, щурин Волянського. Вчинку допустився на тлі родинної пімсти.

БІБЛІОГРАФІЯ,

С. Савицький: УКРАЇНСЬКО - ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ СЛОВАР з додатком для українських шкіл в Бразилії. Порто Уніон — С. Катаріна 1930.

Цього року появилася, що правда, невеличка розмірами, зате дуже пожадана книжечка, якою є вище названий словар. Призначена вона для українських переселенців, які, вибираючися до Бразилії, не мають змоги ні нагоди навчитися по португальськи. По приїзді на місце нового осідку вони це дуже відчувують, але не можуть ніде дістати ніодного підручника, з якого могли би навчитися чужої їм португальської мови.

Цю недостачу хоч в частині заспокоює новий словар укладу п. Савицького. Сам він як учитель бачив, що населення цю недостачу відчуває, що така книжечка потрібна для старших і молодших і це спонукало його до цього, що написав такий приступний словар.

**ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ
„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ”.**